

Medine döneminde inmiştir. 24 âyettir. Sûre, adını ikinci ayette geçen "el-Haşr" kelimesinden almıştır. Haşr, toplamak demektir. Sûrede başlıca, Medine'de yaşamakta olan ve Hz.Peygamberle yaptıkları antlaşmaya ihanet ederek İslâm toplumunu ortadan kaldırmak üzere Mekkeli müşriklerle ittifak yapan Nadîroğulları'nın Medine'den topluca sürülmesi hadisesi ile Yahudilerle antlaşma yapan münafıklar konu edilmektedir.

Bismillâhirrahmânirrahîm.

1. Göklerdeki ve yerdeki her şey Allah'ı tespih etmektedir. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

2. O, kitap ehlinden inkâr edenleri ilk toplu sürgünde yurtlarından çıkarandır. Siz onların çıkacaklarını sanmamıştınız. Onlar da kalelerinin, kendilerini Allah'tan koruyacağını sanmışlardı. Ama Allah'ın emri onlara ummadıkları yerden geldi. O, yüreklerine korku düşürdü. Öyle ki, evlerini hem kendi elleriyle, hem de mü'minlerin elleriyle yıkıyorlardı. Ey basiret sahipleri, ibret alın.[1]

---

1. *Hz. Peygamber Medine'ye hicret edince, Yahudiler'den Nadîroğulları ile tarafsız kalmaları konusunda bir antlaşma yapmıştı. Bunlar, Bedir zaferinden sonra, Hz.Peygamber'i kastederek "Bu zat, Tevrat'ta geleceği haber verilen peygamberdir" demelerine rağmen Uhud savaşından sonra, yaptıkları antlaşmayı bozdular. Liderleri Ka'b b.Eşref kırk atlı ile birlikte Mekke'ye giderek müslümanlara karşı Ebu Süfyan ile ittifak yaptı. Durumu öğrenen Hz.Peygamber, Muhammed b.Mesleme'yi görevlendirerek Ka'b'ı öldürttü. Bununla da kalmayıp Nadîroğullarının bulunduğu bölgeyi kuşattı. Çıkıp başka yere gitmelerini istedi. Nadîroğullarının münafıklardan bekledikleri yardım bir türlü gelmedi. Sonunda yaşadıkları yerden ayrılıp gitmeye razı oldular. Bunun üzerine kuşatma kaldırıldı. Ayrılırken geride bıraktıkları eşyaları imha ettiler, evlerini de yıktılar. Âyette bu olaya değinilmektedir.*

3. Eğer Allah, onlar hakkında sürülmeye hükmetmemiş olsaydı, muhakkak kendilerine dünyada azap edecekti. Ahirette ise, onlar için cehennem azabı vardır.

4. Bu, onların Allah'a ve Resûlüne karşı gelmeleri sebebiyledir. Kim Allah'a karşı gelirse bilsin ki, Allah'ın azabı şiddetlidir.

5. (Savaş gereği,) hurma ağaçlarından her neyi kestiniz, yahut (kesmeyip) kökleri üzerinde dikili bıraktınızsa hep Allah'ın izniyledir. Bu da fasıkları rezil etmesi içindir.[2]

6. Onların mallarından Allah'ın, savaşılmaksızın peygamberine kazandırdığı mallar için siz, at ya da deve koşturmuş değilsiniz. Fakat Allah, peygamberlerini, dilediği kimselerin üzerine salıp onlara üstün kılar. Allah'ın her şeye hakkıyla gücü yeter.[3]

7. Allah'ın, (fethedilen) memleketlerin ahalisinden savaşılmaksızın peygamberine kazandırdığı mallar; Allah'a, peygambere, onun yakınlarına, yetimlere, yoksullara ve yolda kalmışlara aittir. O mallar, içinizden yalnız zenginler arasında dolaşan bir servet (ve güç) hâline gelmesin diye (Allah böyle hükmetmiştir). Peygamber size ne verdiyse onu alın, neyi de size yasak ettiyse ondan vazgeçin. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz, Allah'ın azabı çetindir.

2. *Nadîroğulları kuşatma altına alınınca, bazı müslümanlar kuşatma gereği onlara ait hurma ağaçlarını kesmişlerdi. Ağaçları kesilen Yahudiler Hz. Peygamber'e "Ey Muhammed! Hani sen yeryüzünde fesat çıkarmamayı emrediyordun. Şimdi bu fesat ne?" diye sormuşlardı. Âyet yapılan işlerin, aslında Allah'ın izniyle gerçekleştiğini vurgulamaktadır. Bilindiği gibi bu tür askerî gereklilikler dışında düşmana ait ağaçların ve ürünlerin tahrip edilmesi, Hz. Peygamber tarafından yasaklanmıştır.*

3. *Savaşmaksızın elde edilen ganimetler müslümanlar arasında paylaştırılmayıp "fey'" adı altında "Beytülmal"e kalır. İşte âyet, Nadîroğulları'nın sürülmesi sırasında müslümanlar fiilen savaşmadıkları için onların ganimetten paylarının olmadığına işaret etmektedir. Nitekim bir sonraki âyette de bu tür ganimetlerin Allah ve Resûlüne yani "Beytülmal"e ait olduğu ifade edilerek bu hüküm açıkça ortaya konmaktadır.*

8. Bu mallar özellikle, Allah'tan bir lütuf ve hoşnudluk ararken ve Allah'ın dinine ve peygamberine yardım ederken yurtlarından ve mallarından uzaklaştırılan fakir muhacirlerindir. İşte onlar doğru kimselerin ta kendileridir.

9. Onlardan (muhacirlerden) önce o yurda (Medine'ye) yerleşmiş ve imanı da gönüllerine yerleştirmiş olanlar, hicret edenleri severler. Onlara verilenlerden dolayı içlerinde bir rahatsızlık duymazlar. Kendileri son derece ihtiyaç içinde bulunsalar bile onları kendilerine tercih ederler. Kim nefsinin cimriliğinden, hırsından korunursa, işte onlar kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

10. Onlardan sonra gelenler ise şöyle derler: "Ey Rabbimiz! Bizi ve bizden önce iman etmiş olan kardeşlerimizi bağışla. Kalplerimizde, iman edenlere karşı hiçbir kin tutturma! Ey Rabbimiz! Şüphesiz sen çok esirgeyicisin, çok merhametlisin."[4]

11. Kitap ehlinden o inkâr eden kardeşlerine, "Yemin ederiz ki, siz (Medine'den) çıkarılırsanız, muhakkak biz de sizinle beraber çıkarız. Sizin hakkınızda asla kimseye boyun eğmeyiz. Eğer size karşı savaşılırsa, size mutlaka yardım ederiz" diyerek münafıklık yapanlara bakmaz mısın? Hâlbuki Allah onların kesinlikle yalancı olduklarına şahitlik eder.

12. Andolsun, eğer (kardeşleri Medine'den) çıkarılırsa, onlarla beraber çıkmazlar. Kendilerine karşı savaşılırsa, onlara yardım etmezler. Yardım edecek olsalar bile andolsun mutlaka arkalarını dönüp kaçarlar, sonra kendilerine de yardım edilmez.

13. Onların kalplerinde size karşı duydukları korku, Allah'a kar-

4. *Muhacirlerin ve ensarın arkasından gelenler, kıyamete kadar gelip geçmekte olan mü'minlerdir. Âyette, Ashab-ı kiramı hayırla yâd etmenin, onlara dil uzatmamanın ve kin beslememenin gerektiğine işaret edilmektedir.*

şı duydukları korkudan daha baskındır. Bu, onların anlamaz bir toplum olmaları sebebiyledir.

14. Onlar müstahkem kaleler içinde veya duvarlar arkasında olmadan sizinle toplu hâlde savaşmazlar. Kendi aralarındaki çekişmeleri şiddetlidir. Sen onları toplu sanırsın. Hâlbuki kalpleri darmadağınıktır. Bu, onların akılları ermez bir topluluk olmalarındandır.

15. Onların durumu, kendilerinden az öncekilerin (Mekkeli müşriklerin) durumu gibidir. Onlar (Bedir'de) yaptıklarının cezasını tatmışlardır. Onlara (Ahirette de) elem dolu bir azap vardır.

16. Münafıkların durumu ise tıpkı şeytanın durumu gibidir. Çünkü şeytan insana, "İnkâr et" der; insan inkâr edince de, "Şüphesiz ben senden uzağım. Çünkü ben âlemlerin Rabbi olan Allah'tan korkarım" der.

17. Nihayet ikisinin de (azdıranın da azanın da) akıbeti, ebediyen ateşte kalmaları olmuştur. İşte zalimlerin cezası budur.

18. Ey iman edenler! Allah'a karşı gelmekten sakının ve herkes, yarın için önceden ne göndermiş olduğuna baksın. Allah'a karşı gelmekten sakının. Şüphesiz Allah, yaptıklarınızdan hakkıyla haberdardır.

19. Allah'ı unutan ve bu yüzden Allah'ın da kendilerine kendilerini unutturduğu kimseler gibi olmayın. İşte onlar fasık kimselerin ta kendileridir.

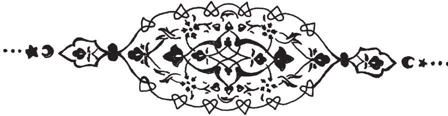
20. Cehennemliklerle cennetlikler bir olmaz. Cennetlikler kurtuluşa erenlerin ta kendileridir.

21. Eğer biz, bu Kur'an'ı bir dağa indirseydik, elbette sen onu Allah korkusundan başını eğerek parça parça olmuş görürdün. İşte misaller! Biz onları insanlara düşünsünler diye veriyoruz.

22. O, kendisinden başka hiçbir ilâh olmayan Allah'tır. Gaybı[5] da, görünen âlemi de bilendir. O, Rahmân'dır, Rahîm'dir.[6]

23. O, kendisinden başka hiçbir ilâh bulunmayan Allah'tır. O, mülkün gerçek sahibi, kutsal (her türlü eksiklikten uzak), barış ve esenliğin kaynağı, güvenlik veren, gözetip koruyan, mutlak güç sahibi, düzeltip ıslah eden ve dilediğini yaptıran ve büyüklükte eşsiz olan Allah'tır. Allah, onların ortak koştuklarından uzaktır.

24. O, yaratan, yoktan var eden, şekil veren Allah'tır. Güzel isimler O'nundur. Göklerdeki ve yerdeki her şey O'nu tesbih eder. O, mutlak güç sahibidir, hüküm ve hikmet sahibidir.

5. *"Gayb"ın anlamı için Bakara sûresi, âyet: 3 ve ilgili dipnota bakınız.*
6. *"Rahmân" ve "Rahîm" sıfatlarının anlamı için Fâtiha sûresi, âyet: 2 ve ilgili dipnota bakınız.*